

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

*До 30-річчя кафедри психології освіти
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка*

**ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції
6 грудня 2019 року

Кам'янець-Подільський
2020

УДК 159.9:001.895:378(082)

ББК 88.840+74.58я431

П 86

Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол №12 від 26 грудня 2019 р.)

Редакційний комітет конференції:

- Г. К. Радчук, доктор психологічних наук, професор
(відповідальний редактор)
- З. М. Мірошніченко, доктор психологічних наук, професор
- Т. В. Дуткевич, кандидат психологічних наук, професор
(заступник відповідального редактора)
- В.І.Співак, кандидат психологічних наук, доцент
- О. В. Савицька, кандидат психологічних наук, доцент
(відповідальний секретар)

П 86 Психологічне забезпечення інноваційних процесів в освітньо-професійному просторі закладу вищої освіти: сучасні реалії та перспективи: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2019 року, м. Кам'янець-Подільський) – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2020. 148 с.

У збірник увійшли матеріали, представлені на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Психологічне забезпечення інноваційних процесів в освітньо-професійному просторі закладу вищої освіти: сучасні реалії та перспективи» з нагоди 30-річчя кафедри психології освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, яка відбулася 6 грудня 2019 року. Видання адресоване науковцям, викладачам закладів вищої освіти та студентам.

Матеріали друкуються в авторській редакції

УДК 159.9:001.895:378(082)

ББК 88.840+74.58я431

© Автори доповідей

ЗМІСТ

<i>Дуткевич Т. В.</i>	Тридцять років діяльності кафедри психології освіти:	
<i>Федорчук В. М.</i>	статистика, події, досягнення (1989-2019 рр.)	6
<i>Адамська З. М.</i>	Фасилітативні методи у професійній підготовці психологів	28
<i>Андрійчук І. П.</i>	Гуманізація освітнього простору крізь призму підготовки майбутніх фахівців	32
<i>Бахмат Н. В.</i>	Виклики часу діджиталізації : цифрова компетентність педагогів	34
<i>Богучарова О. І.</i>	Case-method in police cadets' professional training	37
<i>Тишакова Л. Т.</i>		
<i>Боднар Ю. М.</i>	Психологічні особливості формування моральних цінностей особистості у дошкільному віці	41
<i>Дзюбка Л. В.</i>	Формування у майбутніх вчителів готовності до діалогічного спілкування	44
<i>Бучма В. В.</i>		
<i>Вакар В. О.</i>	Соціально-психологічні чинники спілкування підлітків з батьками	47
<i>Ватаманюк Г. П.</i>	Роль ілюстрації у сприйманні дошкільником творів дитячої літератури	48
<i>Вержук А. В.</i>	Становлення особистості студента у процесі взаємин з одногрупниками	50
<i>Вонсович Г. Б.</i>	Методологія дослідження феномену політичної пропаганди	53
<i>Вонсович С. Г.</i>	Генеza наукового менеджменту управління у теоріях Ф. Тейлора та А. Файоля	55
<i>Гладкова В. М.</i>	Продуктивна «Я-концепція» як акмеологічна умова особистісно-професійного самовдосконалення менеджера освіти	57
<i>Голота О. В.</i>	Підготовка викладачів до роботи в проєктах як інноваційної форми роботи	60
<i>Дорофей С. В.</i>	Психологічна безпека освітнього середовища як чинник інновацій у вищій освіті	62
<i>Ірікова Д. В.</i>	Рівень схильності студентів до суїцидальної поведінки	65
<i>Каньоса Н. Г.</i>	Теоретичні засади реалізації освітніх інновацій у підготовці педагогів у системі вищої освіти	66

<i>Комар Т.В.</i>	Підгрунття трансформаційних процесів розвитку спеціаліста соціономічного профілю	69
<i>Кошель Н. А.</i>	Екопсихологічна фасилітація як інноваційна технологія психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку людини	72
<i>Кух А. М.</i>	Освітній менеджмент інноваційної діяльності педагога	75
<i>Кучинська І. О.</i>	Менеджер у сучасній сфері освіти : ключові підходи та орієнтири	80
<i>Мельник О. В.</i>	Складові комунікативної компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти	84
<i>Михайленко О. Ю.</i>	Розвиток комунікативної толерантності в контексті фахової підготовки фахівця психології	86
<i>Мірошник З. М.</i>	Ролеграма як новітній продукт ефективного забезпечення підготовки психолога	88
<i>Ньорба О. В.</i>	Інноваційна діяльність як чинник розвитку професійної «Я-концепції» педагогів	90
<i>Олексюк В. Р.</i>	Рефлексивні механізми формування професійної самосвідомості майбутніх педагогів	92
<i>Опалюк Т. Л.</i>	Інновації як засіб інтенсифікації освітньої діяльності у закладі вищої освіти	95
<i>Панчук Н. П.</i>	Ціннісний компонент в професійній компетентності майбутнього вчителя фізичної культури	98
<i>Поліщук С.В.</i>	Духовно-моральне спрямування студента як засіб формування його особистості	100
<i>Радзімовська О. В.</i>	Використання елементів театральної педагогіки в ході педагогічної взаємодії викладача і студента : психологічний погляд на проблему	103
<i>Радчук Г. К.</i>	Особливості практичної підготовки майбутніх психологів	105
<i>Савицька О.В.</i>	Структура та чинники розвитку методологічної компетентності студентів закладів вищої освіти	108
<i>Савчин М. В.</i>	Про персонологію з людським обличчям	110
<i>Свідерська Г. М.</i>	Інноваційні тенденції у викладанні психологічних дисциплін як чинник становлення професійної компетентності студентів-психологів	113

Собчишин С. М.	Психологічна підготовка майбутніх вихователів до організації пізнавально-ігрової діяльності старших дошкільників	116
Слободянюк О. Л.	Діалог в контексті впровадження освітніх інновацій	117
Стівак Л. М.	Психологічні технології розвитку емоційно-оцінного компонента професійної «Я-концепції» студентів ЗВО	120
Столяренко О.Б.	Сучасні наукові підходи до проблеми збереження психологічного здоров'я школярів	122
Столярчук О. А.	Розвиток особистісно-професійного потенціалу студентів	124
Коханова О. П.		
Талаш І. О.	Організація підвищення кваліфікації вчителів на засадах рольового підходу	127
Татаурова-Осика Г. П.	Прояв гендерних стереотипів студентської молоді у процесі навчальної діяльності	129
Федорчук В. М.	Використання інтерактивних технологій при підготовці фахівців соціономічних професій	133
Федорчук В. В.		
Форноляк І. В.	Вікова динаміка образу успішної професії	136
Чайковська О. М.	Психологічні особливості інноваційної діяльності в закладах вищої освіти	139
Чопик С.В.	Розвиток стресостійкості майбутніх педагогів як умова попередження їх професійного вигорання	140
	Відомості про авторів	144

ГУМАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Період істотних змін в освіті, на ринку праці, розмаїття ідей, позицій та підходів з очевидною необхідністю висувають проблему пошуку найбільш оптимальних форм навчальної діяльності майбутніх фахівців. Простір освіти дедалі інтенсивніше заповнюється імперативом гуманізму і діалогізації. Основну ідею реформування системи вищої освіти вбачаємо у проєктуванні та впровадженні особистісно орієнтованих освітніх систем і технологій.

Інноваційна діяльність не піддається формалізації та потребує врахування людського фактору. Сучасні наукові концепції розглядають підростаючу особистість як суб'єкта різних видів діяльності та життєдіяльності загалом, що забезпечує різнобічний розвиток, який не тотожний конкретним знанням, умінням та навичкам. Тому навчальний процес у закладах вищої освіти має бути трансформований у напрямі індивідуалізації освітньої взаємодії, навчання, формування творчого мислення і збільшення самостійної роботи студентів.

Метою дослідження є теоретичне висвітлення гуманістичного підходу у питанні фахової підготовки особистості, що надає можливість створення цілісного уявлення щодо даної проблеми і служить основою для обґрунтування психологічного супроводу навчання та виховання фахівців у закладах вищої освіти.

Розвиток сучасної освіти у напрямку орієнтації педагогічного процесу на гармонійний розвиток особистості студента формує у нього основні групи компетентностей, яких потребує сучасне життя : соціальних, полікультурних, комунікативних, інформаційних, саморозвитку та самоосвіти. Саме завдяки проєктуванню і впровадженню інноваційних освітніх систем і технологій, гуманізації освітнього простору може бути поліпшена ефективність навчання у закладах освіти.

Варто звернути увагу на наукові праці, присвячені підготовці майбутніх фахівців в умовах ЗВО (А. Андрущенко, В. Кремень, О. Пехота). Г. Балл аналізує психолого-педагогічний аспект гуманізації загальної та професійної освіти. Різні аспекти гуманізації навчально-виховного процесу висвітлено в працях С. Боднар, С. Гончаренко та ін. Посилення особистісного підходу в процесі фахової підготовки обстоюють І. Бех, Є. Бондаревська, В. Серіков.

Звернемо увагу на дослідження І. Беха, який розкрив наукову сутність особистісно-орієнтованої освіти, створив технології спрямовані на духовне зростання людини, виділив принципи побудови навчального процесу. Особливу увагу привертають наступні принципи : принцип діяльності як генезопринцип, принцип інтеграції навчального знання, принцип забезпечення виховної функції навчання та принцип непрямої виховної дії. Дослідник наголошує, що центральним механізмом формування конструктивної та гуманістично спрямованої педагогічної взаємодії є

особистісне спілкування педагога з вихованцем. Таке спілкування спрямовується на організацію продуктивної спільної діяльності, зближення ціннісно-смислових орієнтацій учасників діалогу, формування «ми-переживання» викладача і студентів [1].

Під гуманізацією освіти розуміють процес створення умов для самореалізації, самовизначення особистості студента в просторі сучасної культури створення у вузі атмосфери, яка б сприяла розкриттю творчого потенціалу особистості, формуванню нестандартного мислення, ціннісних орієнтацій і моральних якостей з подальшою їх актуалізацією в професійній та суспільній діяльності. Створення таких «гуманістичних» технологій передбачає зміну поглядів тих, хто їх продукує на мету своєї діяльності. Єдиний шлях зміни поглядів лежить через гуманізацію та гуманітаризацію освіти, створення нових концепцій освіти. Професійна спрямованість особистості студента веде до розуміння і прийняття професійних завдань із оцінкою власних ресурсів їх вирішення. Процес підготовки фахівця з вищою освітою охоплює не тільки набування знань, умінь і навичок, а й професіоналізацію особистості студента загалом.

Загальна ідея цілісного навчального змісту як засобу становлення успішного фахівця повинна конкретизуватися за такими напрямками: створення особистісної форми змісту в контексті організації учбової діяльності та приклад педагога не тільки у ролі фахівця, а й ролі особистості. Оволодіння професійними знаннями та вміннями відбувається лише через організацію власної пізнавальної діяльності. Передати знання неможливо, ними можна лише оволодіти, можна опанувати або засвоїти. Саме засвоєння є інтеріоризацією знань і умінь, тобто формуванням внутрішніх структур психіки через активну пізнавальну діяльність. Навчання для студентів повинно бути особистісного життєвого сенсу, який поєднує розум, почуття і волю та виявляється у спрямуванні творчої пізнавальної активності на життєве самовизначення і професійне самоствердження, оволодіння професією і розвиток своїх потенційних можливостей [2, с. 145].

З огляду на вище сказане, гуманізація освітнього простору оптимізує фахове вдосконалення, спрямовує викладача і студента цілеспрямовано створювати ситуації успішного особистісного становлення. Саме тому, педагогічна діяльність набуває нових якостей, що сприяє внутрішньому саморуку та розвитку. Перспективи подальших досліджень полягають у практичній реалізації гуманістичної парадигми у ЗВО, що є фундаментом гармонійного формування особистості фахівця.

Список використаних джерел :

1. Бех І. Принципи інноваційної освіти. *Освіта і управління*. 2005. Т. 8, № 3-4. С. 7-20.
2. Яблонко В. Психолого-педагогічні основи формування особистості. Київ, 2008. 220 с.